

Informacja o projekcie

Instytut Śląski

LEKSYKON - KRESOWIANIE NA ŚLĄSKU po 1945 R.

Realizowanym dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Założenia projektu:

Badania nad problematyką Polaków pochodzących z Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej, osiedlonych przymusowo po 1945 r. w Polsce, a przede wszystkim na Ziemiach Zachodnich, cieszą się od lat 90. XX w. stałym zainteresowaniem naukowców i popularyzatorów tematyki.

W dostępnej literaturze przedmiotu z tego czasu dysponujemy opracowaniami wpisującymi się w dany temat, wymienić tu można m.in. następujące tytuły: Powojenne losy inteligencji kresowej (Opole 2007); Pamięć o kresowych korzeniach (Opole 2010); Gliwicy Kresowianie (Gliwice 2010); Wokół ludzi i Zdarzeń (Opole 2011); Kresowianie na Górnym Śląsku (Katowice 2012), Głubczyccy Kresowianie i Sybiracy (Głubczyce 2015); Pamięć pokoleń (Wrocław 2018), Kresowa Atlantyda (Opole od 2012) i inne.

W 2021 r. mija 10 lat od wydania monografii *Kresowianie na Śląsku Opolskim*, systematyzującej w szerokim zakresie omawiany problem. Pracę zaliczyć można do unikatowych monografii, zawiera rozprawy i szkice naukowe, prace kronikarskie i dokumenty, wspomnienia Polaków z Kresów oraz informacje o działalności instytucji i organizacji kultywujących pamięć o Kresach. Opowiada o powojennych losach mieszkańców Opolszczyzny o rodowodzie kresowym, w szerokim kontekście historycznym Górnego Śląska. Zapoznaje z wyjątkowym, duchowym dziedzictwem naszego Regionu, przyczynia się do popularyzacji wiedzy o jego wielokulturowym dorobku. W zawartości znalazły się 54 teksty autorstwa 48 osób, wśród których są badacze wielu dziedzin nauki oraz popularyzatorzy i kronikarze, a także świadkowie opisywanych wydarzeń często o wielopokoleniowym kresowym rodowodzie.

Celem inicjatorów podjętego projektu *Leksykon. Kresowianie na Śląsku po 1945 r.* jest scalenie dotychczasowego dorobku badawczego oraz publicystycznego w jednym, uporządkowanym

tematycznym kompendium wiedzy, z ujętymi hasłami biograficznymi i dziedzinowymi. Istotą jest także ocalanie dla potomnych przeniesionego dziedzictwa Kresów na teren Górnego Śląska po II wojnie światowej.

Interesują nas tematy:

Perspektywy badawcze: stan badań, pojęcia: Ziemie Odzyskane, exodus, deportacja, osiedlania, przesiedlenia, repatriacja, ekspatriacja, weryfikacja narodowościowa, karta repatriacyjna, karta ewakuacyjna, Sybiracy, Kresowianie, adaptacja, akty nadania, integracja kulturowa, itp.

Bagaż doświadczeń kresowych: uwarunkowania historyczno-polityczne państw, pochodzenie i rozmieszczenie, liczebność ludności kresowej na Ziemiach Zachodnich, itp.

Dziedzictwo Kresów:

Dziedzictwo materialne: pomniki, ulice, pamiątki, szeroko rozumiane zbiory (muzealnictwo, archiwa, biblioteki)

Dziedzictwo Kresów niematerialne: religia, kultura, nauka, oświata, sztuka, medycyna, język, literatura, rzemiosło, rolnictwo, symbolika, kulinaria, itp.

Biografistyka: duchowieństwo, nauczyciele, naukowcy, bibliotekarze, lekarze, rzemieślnicy, rolnicy, hodowcy, harcerze, sportowcy, artyści, politycy, itp.

Instytucje pamięci Kresów: Archiwa, IPN, Muzea (Opole, Gliwice, Bytom, Katowice, Wrocław, Brzeg, Nysa...), Stowarzyszenie Wspólnota Polska, biblioteki, samorządy, Lwowska Fala (program radiowy Danuty Skalskiej) i inne.

Stowarzyszenia i rodziny kresowe: Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowowschodnich, Miłośnicy Ziemi Wołyńskiej, Wicynianie, Nadwórnianie, Stanisławowianie, Potoczanie, Brzeżanie, Związek Sybiraków, Związek Ormian i inne.

Wydarzenia: Kresowianie w Powstaniach Śląskich, Światowy Zjazd Kresowian/ pielgrzymki kresowe, Światowy Kongres Kresowian, Wystawy, Dni Kresowe, Dni Lwowa w Katowicach..., Festiwal Pieśni Kresowej, Jarmarki, festyny kresowe i inne.

Zamierzenia podjęły się osoby o rodowodzie kresowym, dla których pamięć zdarzeń ma wymiar nie tylko sentymentalny, ale wypływa z głębokiego obowiązku publicznego. Instytucjonalnie koordynuje projekt Instytut Śląski w Opolu, placówka, której zapisy statutowe mówią o potrzebie pielęgnowania dziedzictwa kulturowego Śląska, także jako ważnym elemencie polskiego dziedzictwa kulturowego.

Projekt adresowany jest do badaczy problematyki oraz pasjonatów tematyki, jak również samych Kresowian. Warunkiem udziału w projekcie jest złożenie formularza zgłoszenia (załącznik 1) oraz deklaracji współpracy (załącznik 2). Udział w projekcie jest bezpłatny. Autorom haseł do tej pory nigdzie nie publikowanych, będziemy wypłacać honoraria.

Liczymy na Państwa i zapraszamy serdecznie do współpracy.